

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение средняя
общеобразовательная школа имени Кыргыс Идама села Нарын
Эрзинского кожууна Республики Тыва

СОГЛАСОВАНО
ЗДУВР Комбу Ч.М.
от «29» августа 2023г

Рабочая программа
по родному языку
для 3 класса

Составитель: учитель начальных классов
Шойжулчап Я.Я.

Тыва дыл программы.

Тайылбыр бижик.

Тыва дылдың ажылчын программанын Тыва Республиканын ниити өөредилгезиниң эге школага Тыва дыл талазы-биле куруне стандарттарына дууштур 1-4 класстарга Александра Касхооевна Ойдан-оолдун, Эртине Деспижековна Ондарнын, Наталья Чоодуевна Дамбанын 2008 чылда тургусканы программага даянып тургускан.

1-4 класстарга торээн дыл устуку класстарга ооренир литература эртемнеринин белеткел чадазы болбушаан, колдуунда-ла практиктиг сорулгаларны чедип алырынче угланган.

Эге класстарга тыва дылды ооредиринин кол **сорулгалары:**

1. Уругларны медреселдиг шын номчуур, бижиир болгаш чугаалаарына ооредири.
2. Оларга торээн дыл талазы- биле эге билиглерни бээри.
3. Уругларыны ном ажыглаарына чанчыктырар болгаш оларнын дылга сонургалын, номчулга болгаш бижилге - биле холбаштыр бойдушту, ниитилелдин амыдыралын хайгаараарына ундезилээш, оореникчилерни материалистиг узел – бодал – биле чепсеглээри.
4. Уругларны мораль болгаш эстетика талазы – биле кижизидери.
5. Ооренип турар чуулдерни сайгарып, болуктеп, деннеп, туннеп билиринге, оларнын иштинден кол болгаш чугула чуулдерни тып, тайылбырлаарына оореникчилерни таныштырары.

Программаны тургузуп тура дараазында принциптерни сагаан:

1. Коммуникативтиг принцип. Уругларнын тыва дылда аас-чугаазын харылзаалыг чугаага сайзырангай, тодаргай болуру - биле ангы-ангы хевирлерин ажыглап билиринге ооредир.
2. Торээн дылын шын, медреселдиг ажыглап билиринин принциви.
3. Коргузуг материалдарын ажыглаар принцип.
4. Дес-дараалашкаан барымдаалаар принцип.
5. Уругларнын назы-харын барымдаалаан принцип.

2.Курстун ниити характеристиказы

Эге класстарга торээн дыл үстүкү класстарга өоренир тыва дыл болгаш литература эртемнинин белеткел чадазы болбушаан, колдуунда-ла практиктиг сорулгаларын чедип алырынче угланган.

Уруглар эг класстарга фонетиканын, лексиканын, грамматиканын, шын бижилгенин болгаш чугаа сайзырадылгазынын эргежок чугула, эң кол эге билиглерин алыр. Олар үстүкү класстарга өоренир чүүлдер-биле тудуш харылзаалыг, тыва дыл эртемнинин амгы үеде чедишкиннеринге ундезилеттинген бооп турар. Өореникчилернин таныжар эге билиглери: сөстүн фонетиктиг составы, сөстү слогтарга болгашуткалыг кезеткрге чарары, чугаа кезектеринин барык шуптузу (чүве ады, сан ады, демдек ады, от орну, кылыг сөзү, чамдык эдеринчилер болгаш артынчылар) болгаш оларнын эң кол хевирлери, домактарнын чамдык хевирлери болгаш янзылары, домактын чугула кежигүннери, ийиги черге кежигүннери (ниити таныжылга), элээн каш шын бижиленин дүрүмнери. Ол ышкаш программада сөстүн лексиктиг утказы, сөстүн хөй утказы, синонимнер, антонимнер-биле практика кырына таныжары база көрдүнген.

Фонетика, лексика, грамматика, шын бижилге болгаш чугаа сайзырадылгазынын талазы-биле бөдүүн билиглерни шингээтпишаан, уруглар дыл материалын сайгарып, түңнеп, деңнеп, удур-дедир деңнеп, бөлүктеп өоренирлер, ооң-биле кады литературлуг чугаанын мергежилдери болгаш чаңчылдары чоорту хевирлеттинер, дылдың кол эге хевирлери болур сөстү, домакты бодамчалыг ажыглаарын чедип алыр.

Эге школанын тыва дыл программанынын амыдыралдын унелелдерин чедип алырынын угланышкыннары

Эге школанын торээн дылды өоредиринин кол сорулгазы уругларнын аас болгаш бижимел чугаазын сайзырадыры оларнын угаан ажылын сайзырадыры-биле, кижини бооп хевирлеттинери-биле тудуш харылзаалыг. Ол чүл дээрге өореникчилерни эки мөзү-шынарлыг, идепкейлиг, күш-ажылга ынак, хүлээнген херээнге харысалгалыг хамаатылар болуруна, таварышкан бергелерни бот-

миннип ажып эртерин кижизидери, чаа чүвени билип алыр чүткүл – сонуургалын улам сайзырадыры. Эге класс өөреникчилериниң угаан ажылын болгаш чугаазын сайзырадырының айтырыгаларын үре-түңнелдиг шийтпирлээринден школага өөренир бүгү эртемнерни чедишкенин шингээди алыры дорт хамаарылгалыг.

3. “Тыва дыл” эртемниң туружу.

Өөрөдиге планы езугаар 3 класска тыва дыл неделяда 2 шак, чылда 68 шак кылдыр бердинген.

1

4. Эртемни өөренириң түңнелдери:

Бот-тускайлан.

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Тыва дылды боданырынын болгаш чон аразында харылзажырынын эн-не кол херексели деп медресеп билири.
 - оорөдилгенин чедишкенин болурунун чылдагаанын тып билири;
 - Тыва дылды билири дээр-ле национал культуранын чоргааралы болур.
 - Кижилернин угаан-бодалын болгаш сагыш-сеткин илередир дылдын ангы-ангы хевирлерин сайзырадып билири
 - Чоннун аас-чугаазынын аялгаларынче кичээнгей салып билири.
 - Тыва дылга сонуургалы бедип, ону хандыр ооренири болур.
 - Аас болгаш бижимел чугаага дылды кайы хире билирин боду хынап билири болур.
 - оорөдилгеже, эртем – билигге чуткулдуу;
- оореникчилерге хевирлеттинер билиглер:**

- Торээн дылын камнап билир болгаш оон сайзыраарыга бодунун улуг-хуузун кириштирип турарын медресеп билири.
- Тыва дылды эстетиктиг овор-хевирнин кижизиттинеринге, кижилер аразында харылзаанын дозу кылдыр шилип алыры болур.

Предметтиг.

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Шын бижилгезин ооренип алганы состерлиг 45-50 хире состуг созуглелди чараш хол ужуу-биле чазыг чокка дужуруп азы адап бээр-ге бижири, анаа херек таварылгаларда улуг секти, айтырыг болгаш кыйгырыг демдектерин шын салыры.
- Фонетиктиг сайгарылганы кылыры: состерни слогтарга чарары, ажык болгаш ажык эвес уннери ылгап, состерде уннерни болгаш ужуктерни шын тодарадып билири;
- Состерни тургузуг талазы-биле сайгарып билири (дазыл, чогаадылга, оскертилге кожумактарын ылгаар).
- Чугаа кезектерин болгаш оларнын грамматиктиг демдектерин (чүве адынын санын, падежин, кылыг созунун уелерин) билири;
- Домакта состернин аразында харылзаазын тургузар, оларны сос каттыжышкыннарынга чарар
- Домактарнын бодуун синтаксистиг сайгарылгазын кылыр: чугаалаар сорулгазынын аайы-биле оларнын янзызын тодарадыр, чугула болгаш ийиги чергенин кижигуннерин ангылаар, оларнын аразында харылзаазын айтырыглар дузазы-биле тургузар.
- Коллективти – биле тургускан план езугаар 45-50 хире состуг эдертиг болгаш чогаадыг бижиир.

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары.

- Тыва дылда синоним, антонимнерни состерни деннеп тургаш тып билири;
- Бердинген состун долу фонетиктиг сайгарылгазын кылып билири;
- Бодунун кылган ажылын долузу-биле хынап, бодунга демдекти шын салып билири;
- Чогаадыг бижип тургаш бодунун узел-бодалын долузу- биле бодунун состери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;

- Домакта состернин аразында харылзаазын тып, оларны сос каттыжыышкыннарынга чарып билири;
 - Домактын синтаксистиг сайгарылгазын кылып билири;
 - Чугаа кезектерин тып, ангылап билири;
 - Орфографтыг частырыг туруп болур черни сос иштинден тып билири;
- Чогаадыкчы ажылдар.

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- План езугаар созуглелди тургузуп билири;
- Бердинген чуруктарга чогаадыгларны тургузуп чогаадып билири;
- Даалгаларлыг мергежилгелерни шын, медеделдиг кылып билири;
- Тыва дыл кичээлдеринде билиглерин херек кырында чогаадыкчы ажыл уезинде, бодалдарын илередирде, аас болгаш бижимел чугаа уезинде ажыглап билири;

оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Бодунун чогаадыынга чурук чуруп билири;
- Дылдын дурумнерин ажыглап тургаш бодунуё бодалдарын илередип билири;
- Домактарда кылган частырыгларны тып, эдип билири.
- Эгезин берген чугааны улаштыр чогаадып билири;

МЕТАПРЕДМЕТТИГ

Регулятивтиг

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Кичээлде кандыг сорулга салдынганын билген турар.
- Кичээлдин сорулгаларынга хамаарыштыр бодунун кылыр ужурлуг ажылдарын планнап алыры.
- Бодалгалар бодаарда кандыг аргалар ажыглаарын медеделдиг шилип алыр ужурлуг.
- ооредилге уезинде берген даалгаларны дес-дараалаштыр база алгоритм езугаар кылып билер ужурлуг.
- Бодунун болгаш эжинин орфографтыг болгаш бижик демдектеринге кылган частырыгларын база боду бодун хынап билер ужурлуг.

оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Башкы-биле демниг ажылдажыышкын уезинде бердинген темага чаа сорулгаларны салып билири;
- Кылган ажылдарынга болгаш ажыл уезинде бот хыналданы шын кылып турарын сайгарып, шинчилеп билири;
- Бодунун ажылын планнап билири;

Ооредиглиг

оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- ооредилгеге херек билиглерни энциклопедияларны, словарларны, справочниктерни, ооредилге номнарын, Интернетти ажыглап тургаш тып билири;
- Тыва дылда схемаларны, модельдерни, демдектерни ажыглап билири;
- Белен таблица, схемаларны, созуглелдерни долдуруп билири;
- Дылда уннерни, ужуктерни, состун кезектерин, домак кежигуннерин, бодуун домактарны тып, анализтеп, сайгарып, деннеп, болуктеп билири;
- План езугаар ооренген материалды болуктеп, туннеп билири;
- Номчаан созуглелдеринден кол утка илередип турар домактарны тып билири;
- Состерде орфограммаларны тып билири;

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Херек билиглерни библиотекалардан, ооредиглиг литературадан болгаш Интернеттен тып билири;
- Медеделдиг болгаш хостуг аас болгаш бижимел чугааны тургузуп билири;
- Логиктиг угаап боданыышкынын аас болгаш бижимел чугаага шын тургузуп билири;
- Алган медээлерни критиктиг унелеп билири;

Коммуникативтиг

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Чугаанын диалог хевирин билири.

- Эжи-биле ажылдап тургаш кайы арга шын дээрзин эжинин узел-бодалы-биле деннештирип тургаш ниити туннел ундуруп шыдаар ужурдуг.
- Оореникчилер аразында сумележип тургаш ниити туннеди ундуруптери
- Бодунун узел-бодалын илередип билири.
- Билдинмес чуул бар болза катап айтырып тургаш билип алыр аргалыг.
- Бот-боттарынын аразында хынажып база кошкак ооренир эштеринге дуза кадып шыдаар ужурлуг.

Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:

- Салып алган сорулгаларын чедип алырда оске кижилернин узел – бодалдарын база дыннап, унелеп билири;
 - Уруглар боттарынын аразында дузалажып тургаш бот-боттарынын аразында хыналданы шын чорудуп билири;
 - Аас чугаага ооренип алган билиглерин шын ажыглап билири;
 - Эжинге дамчыдар херек медээни долу болгаш дес-дараалашкак кылдыр дамчыдып билири;
- Тыва дылда чыл тончузунде оореникчилернин билип алган турар ужурлуг билиглери.

Оореникчилернин ооренип алган турар билиглери:

- Тыва дылды боданырынын болгаш чон аразында харылзажырынын эн-не кол херексели деп медегеп билири.
 - Ооредилгенин чедишкинниг болурунун чылдагаанын тып билири;
 - Состун тургузуу: дазыл, чогаадылга оскертилге кожумактары;
 - Чугаа кезектери: чуве ады, демдек ады, кылыг созу, эдеринчилер;
 - Домак кежигуннери: чугула болгаш ийиги чергенин кежигуннери.
 - Коллективтии – биле тургускан план езугаар 45-50 хире состуг эдертиг болгаш чогаадыг бижиир.
 - Тыва дыл кичээлдеринде билиглерин херек кырында чогаадыкчы ажыл уезинде, бодалдарын илередирде, аас болгаш бижимел чугаа уезинде ажыглап билири;
 - Ооредилге уезинде берген даалгаларны дес-дараалаштыр база алгоритм езугаар кылып билир ужурлуг.
 - ооредилгеге херек билиглерни энциклопедияларны, словарьларны, справочниктерни, ооредилге номнарын, Интернетти ажыглап тургаш тып билири;
 - Эжи-биле ажылдап тургаш кайы арга шын дээрзин эжинин узел-бодалы-биле деннештирип тургаш ниити туннел ундуруп шыдаар ужурдуг.
- Оореникчилернин ооренип алыр аргалары:** - Чугаа кезектерин тып, ангылап билири; - Орфографтыг частырыг туруп болур черни сос иштинден тып билири;
- Торээн дылын камнап билир болгаш оон сайзыраарынга бодунун улуг-хуузун кириштирип турарын медегеп билип, эстетиктиг омур-хевирнин кижизиттинеринге, кижилер аразында харылзаанын дозу кылдыр шилип алыры болур.
 - Дылдын дурумнерин ажыглап тургаш бодунун бодалдарын илередип билири;
 - Медегелдиг болгаш хостуг аас болгаш бижимел чугааны тургузуп билири;

Программа материалынын хуваалдазы

Темаларга хуваалда	Ниити шагы
Катаптаашкын	7 ш
Уннер болгаш ужуктер	4 ш
Состер	6 ш
Чугаа кезектери	27ш
Домак	9ш
Чыл дургузунда ооренген чуулдерин катаптаары	15ш
Ниити шагы	68шак

Грамматика, шын бижилге, чугаа сайзырадылгазы

Катаптаашкын

Домак. Домактын чугула болгаш ийиги чергенин кежигуннери. Домакта состернин харылзаазы. Домактын соолунге бижик демдектери.

Домак

Домак. Домактын чугула болгаш ийиги чергенин кежигуннери (катаптаашкын). Санаар, эвилел чок (санаар ун аяны-биле каттышкан) болгаш, а , ынчалза-даа, биле деп эвилелдер-биле каттышкан чангыс аймак кежигуннерлиг домактарга бижик демдектери.

Диалог болгаш дорт чугаалыг домактарны, оларга бижик демдектерин салганын хпайгаараары.

Созуглел.

Созуглел – харылзаалыг чугаа дугайында алган билиглери туннеп быжыглаары: темазы болгаш кол бодалы, созуглелдин кезектери, кезек бурузунде домактарнын утка талазы-биле харылзаазы, созуглелдин планы.

Созуглелдин янзы-хевирлери: тоожуушкун, чурумал, угаап-бодаашкын (кол демдектери-биле таныжары)

Чугаа кезектери.

Чуве ады.

Хойнун санында чуве аттарынын падежтерге оскерлири. Чуве адынын хамаарылга хевирини (ниити таныжылга)

Хуу болгаш ниити чуве аттары. (ниити таныжылга) .

Домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг чуве аттарын таарыштыр шилип билири.

Демдек ады.

Домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг демдек аттарын таарыштыр шилип билири.

Демдек аттарын шын бижири. Дорт болгаш кожурген уткалыг демдек аттарын ажыглаары.

Сан ады.

Сан ады, оон утказы, айтырыглары. Тун болгаш дугаар сан аттары. Сан аттарын чуве аттары-биле кады ажыглаары. Тун болгаш дугаар сан аттарын чугаага ажыглаары.

Кылыг созу.

Кылыг созунун эге хевиринин дугайында ниити билиг. Кылыг созунун арыннарга, уелерге, саннарга оскерлири.

Кылыг состерин шын бижири.

Бодалды илередирде эн-не тааржыр кылыг состерин шилири. Харылзаалыг чугаага кылыг состеринин чангыс аай ажыглаарын чайладыры.

Харылзаалыг чугаа

Чугаа, оон амыдыралга ажык-дузазы. Ооредилге материалынга аас-биле харыы тургузарынын онзагайлары.

Созуглел. Созуглелдин темазы болгаш кол бодалы. Созуглелдин тургузуу. Эдертигге, чогаадыгга план тургузары (коллективтиг, хууда). Созуглел тергузуп тургаш, уран-чечен аргалар ажыглаары: эпитеттер, деннелгелер, диригжидилгелер дээш о.о.

Коллективтии-биле азы хууда тургускан план ёзугаар созуглелдин эдертии (долузу-биле кызырган).

Чурук, корген кинофильминде чамдык таварылгалар дугайында тоожуушкун янзылыг чогаадыг.

Чурумал болгаш угаап-бодаашкын кезектерлиг улуг эвес хемчээлдиг чечен чугаа (солун таварылга, экскурсия, хайгааралдар).

Ээлдек-эвилен болурунун дурумнери. Буруузун миннирде болгаш чопшээрелге хереглээр состер.

Чыл дургузунда ооренен чуулдерин катаптаары

Чараштыр бижилге.

Ужуктернин дурзу-хевирин шын бижириинин чанчылдарын, состерге, домактарга, улуг эвес созуглелдерге оларныкаттыштыларынын чогуумчалыг аргаларын быжыглаары. Дурген темп-биле бижириинин чанчылдарын хевирлээр, холдарнын бир дески ритмниг шимчээшкиннерин быжыглаар мерегжилгелер.

Ужуктерин шын эвес бижириин чайладыр ажылдар.

Оореникчилер-биле хуузунда чорудар ажылдарнын ангы-ангы хевирлерин ажыглап тургаш, чараш холл ужуун чедип алыры.

Тыва дыл эртемнин бот-тускайлан болгаш оске эртемнер-биле холбап оореткенинин туннелдери:

1. Дыннап тургаш, адаар:

- Башкынын берген улегерин оттунуп, унну шын адаар;
- Соске уннун туружун шын илередип, тода адаар;
- Эжеш ажык эвес уннернин ылгалын тода адаар;
- Узун, кыска, ок-биле адаар ажык уннерни онзагайлап адаар;
- Алфавитти чурум-чыскаал аайы-биле адаар;

2. Болуктел ажылы.

- Айтырыглар аайы-биле чугаа кезектерин болуктээр, бердинген айтырыгларга чогуур чугаа кезектерин чогаадып бижиир;
- Узадыр адаар ажык уннерлиг состерни болуктээр;
- Ок-биле адаар ажык уннерлиг состерни болуктээр;
- Уну хой, ужуу эвээш, уну эвээш, ужу ухой состерни болуктээр;
- Бижири чангыс дурумге чагыртыр состени болуктээр;
- Эжеш ажык эвес уннерлиг состерни болуктээр;
- Тема аайы-биле болуктээри: ногаа аймаа, ыяш аймаа, хеп аймаа.....

3. Хайгаарал ажылы.

- Башкынын номчаан шулуунден бердинген чугаа кезектерин тывар, оларнын уезин, санын дээш оон-даа оске шынарларын илередир;
- Бердинген состерде херек унну тывар, оон характеристиказын чугаалаар;
- Созуглелге домей, удурланышкак уткалыг состерни ажыглаар;
- Созуглелден медээ, айтырыг, кыйгырыг домактарын ушта бижиир;
- Созуглелден чангыс аймак кежигуннерлиг домактарны тывар;
- Созуглелде хуу аттарны ушта бижиир;

4. Хевирлеп-дурзулээр ажыл.

- Состун ун тургузуун, дурзулел чуруун шыяр;
- Демир дузак, пластилин болгаш оске-даа материалдар дузазы-биле чувелерни дурзулеп кылыр;
- Сос тургузуун шын шыяр;
- Дорт чугаалыг домактын схемазын шыяр;

5. Деннээри.

- Номчаан созунге дууштур чурукту домейлээр;
- Улегерлиг бижилге-биле оореникчинин ажылын деннээр;
- Домактарны, чуруктарны, схемаларны деннээр;

6. Хынаары:

- Болук аайы-биле бодунун болгаш эжинин ажылын хынап, унелелди бээр;
- Частырыгларны тыпкаш, ону эдер, хынаар;
- Болук состерден артык состу тывар;

Өөреникчилернин билиглеринге, мергежилдеринге болгашчанчылдарынга кол негелделер.

Оореникчилер эге школаны дооскаш, дараазында билиглерни шингээди алган турар: ооренип эрткен чугаа кезектери болгаш оларнын ылгавыр демдектери, домактын чугула болгаш ийиги чергенин кежигуннери, чангыс аймак кежигуннерлиг домактар, состун тургузуу.

Өөреникчилернин чедип алган турар мергежилдери:

Ооренип эрткен орфограммалар болгаш пунктуаграммалыг (падеж кожумактары, укталган демдек аттарынын чогаадылга кожумактары, кылыг созунун уе кожумактары, эвилел чок база ынчалза-даа, а, болгаш эвилелдерлиг) чангыс аймак кежигуннерге бижик демдектери.);

60-70 хире состуг созуглелди чазы чок, шын, чараштыр дужуруп бижиир болгаш адап бээрге, бижиир;

Оожум, аяк, дидим, каът дээн чергелиг состернин фонетика-графиктиг сайгарылгазы;

Сос тургузуунун сайгарылгазы: дазыл, чогаадылга кожмаа, оскертилге кожумаа

Чугаа кезектеринин талазы-биле сайгарары: чуве аттарынын санын, падежин, сан адынын болуктерин, арыннын ат оруннарынын, санын, кылыг состеринин санын, арнын, уезин тодарадыр;

Ооренген чугаа кезектерин харылзаалыг чугаага ажыглаар;

Домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг чуве аттарын, демдек аттарын, кылыг состерин таарыштыр шилиир;

Домактарнын эн бодун сайгарылгазын кылыр, оларнын чугаалаар сорулгазынын аайы-биле янзыларын, чугула болгаш ийиги чергенин кезигуннерин тодарадыр, домакта состернин аразында харылзаазын айтырыглар дузазы-биле илергейлээр;

Хууда тургустунган план ёзугаар 80-90 хире состуг созуглелдин эдертиин, солун таварылга, хайгааралдар болгаш экскурсия дугайында улуг эвес чечен чугаа бижиир, харылзажырынын дурмнеринге дууштур дилегни, четтиргенин, буруузун билингенин, чалалганы, байыр чедиришкенин, чопшээрешпезин илередир

Календарь –тематиктиг план

№	Кичээлдин темазы	Шагы	Ай-хуну		Онаалгалар
			План	Факт	
1	Раздел «Катаптаашкын» 7ш Домак. Домак-тың чугула ке-жигүннери. Үн-нер болгаш үжүктөр.	1	04.09		Мергежилге 4
2	Кым? Чүү? деп айтырыгларга харылаттынар сөстөр.	1	06.09		Мергежилге 24
3	Канчап тур? деп айтырыгга х-рылаттынар сөстөр.	1	11.09		Мергежилге 28
4	Хуу аттарга улуг үжүктөр.	1	13.09		Мергежилге 31
5	Кандыг? деп айтырыгга харылаттынар сөстөр.	1	18.09		Мергежилге33
6	Хыналда диктант.	1	20.09		Дурумнерни катаптаар
7	Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.	1	25.09		Домак чогаадыр
8	Раздел «Үннер болгаш ужуктөр» 4 ш Үннер болгаш Ажык үннер, үжүктөр. Кыска болгаш узун ажык үн-нер.	1	27.09		Мергежилге 47
9	Өк-биле адаар ажык үннер	1	02.10		Мергежилге 61
10	Кадыг (ь) бол-гаш чымчак (ь) демдектерлиг сөстөр. Е, ё, ю, я деп үжүктөрлиг сөстөр	1	04.10		Мергежилге 78
11	Ажык эвес үн-нер Эгезинде <i>n</i> бол-гаш <i>m</i> бижиир сөстөр.	1	09.10		Мергежилге 100
12	Раздел «Состер» бш Сөстүң тургузуу (составы).	1	11.10		Мергежилге 125
13	Чаңгыс дазылдыг сөстөр.	1	16.10		Карточка- биле ажыл

14	Сөс иштинге катаптаан ажык эвес үннерни шын бижири. <i>Тып, тик, төк, тырт, теп, тут</i> деп сөстөрни кожумактар немежирге шын бижири	1	18.10		Мергежилге 130
15	-дыр, (-дир, -дур, -дүр,-тир, -тур, -түр) деп артынчы сөстү бижири.	1	23.10		Мергежилге 138 Мергежилге 144
16	Дефистеп бижиир нарын сөстөр. Катаптаашкын.	1	25.10		Мергежилге 144
17	Хыналда диктант.	1	08.11		Дурумнерни катаптаар
18	Раздел «Чугаа кезектери» Частырыглар-биле ажыл. Ниити билиглер. Чүве ады.	1	13.11		Мергежилге 153 Мергежилге 167
19	Чүве аттарының саннарга өскерлири.	1	15.11		Мергежилге 180
20-21	Чүве аттарының падежтерге өскерлири.	2	20.11 22.11		Мергежилге 188 Мергежилге 201
22	Хуу аттарны шын бижири. Чүве адынга ниити катаптаашкын.	1	27.11		Мергежилге 213
23,24	Демдек аттары.	2	29.11 04.12		Мергежилге 232 Мергежилге 240
25	Чурук-биле ажыл. Чогаадыг «Күскү арыгда».	1	06.12		Эдerti чугаалаар
26,27	Сан аттары.	2	11.12 13.12		Мергежилге 261 Мергежилге 268
28	Эдеринчилер.	1	18.12		Мергежилге 272

29,30	Кылыг сөстери.	2	20.12 25.12		Мергежилге 279 Мергежилге287
31	Кылыг сөстөрүнүн үелерге өскерлири.	1	27.12		Мергежилге 312
32	Кылыг созунун болур болгаш болбас хевирлери.(Практиктиг таныжылга)	1	08.01		Карточка –биле ажыл
33	Кылыг созунга хамаарыштыр ооренген чуулдеринге туннел катаптаашкын.	1	10.01		Мергежилге 319
34	Эдертиг	1	15.01		Карточка- биле ажыл
35,36	Хыналда диктант. Частырыглар-биле ажыл.	2	17.01 22.01		Дурумнерни катаптаар Сос тургузуунга сайгарылга
37	Чугаа кезектеринге катаптаашкын.	1	24.01		Созулгел- биле ажыл
38	Грамматиктиг сайгарылгалар. Сөстүн үн-үжүк сайгарылгазы	1	29.01		Грамматиктиг сайгарылга
39	Грамматиктиг сайгарылгалар. Сөстүн тургуузун сайгарары.	1	31.01		Грамматиктиг сайгарылга
40	Грамматиктиг сайгарылгалар. Чүве адын сайгарары.	1	05.02		Грамматиктиг сайгарылга
41	Грамматиктиг сайгарылгалар. Демдек адын сайгарары.	1	07.02		Грамматиктиг сайгарылга
42	Грамматиктиг сайгарылгалар. Сан адын сайгарары.	1	12.02		Грамматиктиг сайгарылга
43	Грамматиктиг сайгарылгалар. Кылыг сөзүн сайгарары.	1	14.02		Грамматиктиг сайгарылга
44	Раздел «Домак» 9 ш Домак дугайында ниити билиглер.	1	19.02		Мергежилге 329

45	Медээ, айтырыг, кыйгырыг домактары.	1	21.02		Мергежилге347
46	Домактың кежигүннери.	1	26.02		Домактар тургузар
47,48	Домактың чугула кежигүннери.	2	28.02 04.03		Мергежилге356 Карточка –биле ажыл
49	Ийиги чергениң кежигүннери.	1	06.03		Мергежилге358
50	Домакта санай адаан сөстөрниң аразынга биче сек.	1	11.03		Мергежилге362
51	Хыналда диктант.	1	13.03		Дурумнерни катаптаар
52	Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.	1	18.03		Мергежилге372
53	Раздел «Катаптаашкын» 15ш Катаптаашкын.	1	20.03		Мергежилге385
54	Домакта сөстөрниң харылзаазы.	1	01.04		Карточкалар- биле ажыл
55	Сөзүглел.	1	03.04		Мергежилге390
56,57	Чугаа сайзырадылгазы. Эдертиг Частырыглар-биле ажыл	2	08.04 10.04		Эдерти чугаалаар
58	Уннер болгаш ужуктер	1	15.04		Ун-ужук сагарылгазы
59	Состун составы	1	17.04		Сос тургузуу- биле сайгарар
60	Чуве ады	1	22.04		Мергежилге 407
6	Демдек ады	1	24.04		Мергежилге 415
62	Сан ады	1	29.04		Домак чогаадыр

63	Кылыг созу	1	06.05		Грамматиктиг сайгарылга
64	Хыналда диктант «Дуза»	1	08.05		Дурумнерни катаптаар
65	Частырыглар-биле ажыл	1	13.05		Грамматиктиг сайгарылга
66-68	Чугаа сайзырадылгазы Чогаадыг «Хоглуг чай келди Частырыглар-биле ажыл».Катаптаашкын	3	15.05 20.05 22.05		Дурумнерни катаптаар

Литература:

1. Тыва дыл. 1-4 класстар. Ооредилге программазы. Кызыл, 2009
2. И.Ч. Эргил-оол, Н.Ч. Дамба, Н.М. Ондар. Тыва дыл. 3 класс. Ниити ооредилге черлеринге оредилге ному. НШХИ, 2020ч.
3. Н.Ч. Дамба, С.А. Монгуш. Тыва дыл. 3класс. Ажылчын кыдырааш. Кызыл, 2012.
4. Методиктиг сумелер.
5. А.А. Алдын-оол Диктантылар чыындызы. Дорт чылдыг эге школанын 1-4 класстарынга Кызыл – 2010
6. А.А. Алдын-оол Эдертиглер чыындызы. Эге школанын 2-4 класстарынга Кызыл - 2011

Пронумеровано, прошнуровано
и скреплено печатью 12 листов
«31» августа 2023 г.
Директор школы Д.М. Далин

